

O. G. Skagestad:

Krigsdiskusjonen

Herr redaktør.

I artikkelen «Vold og krig» (F. nr. 18) hevder H. sin – for Farmands lesere vel kjente – oppfatning at «kamp og krig er uunngåelig fordi tilbøyeligheten er innebygget i den menneskelige natur, og formodentlig nødvendig for at menneskene skal kunne fortsette å eksistere som art». Dette alt annet enn lystelige budskap bør vekke motforestillinger, og H. vil forhåpentligvis sette pris på å motta en kommentar fra en som ikke deler hans syn.

Mange som er enige i H.s postulat om den menneskelige naturs aggressive og destruktive tilbøyelighet, vil skarpt ta avstand fra påstanden om at denne tilbøyelighet er nødvendig for at menneskene skal kunne fortsette å eksistere som art. Tvertimot hevdes det fra en rekke hold at nettopp denne side av den menneskelige natur vil kunne føre til vår selvutslettelse, og er den største trusel mot menneskehetens fortsatte eksistens. Med de moderne masseødeleggelsesvåpen in mente, tør en slik trusel synes reell nok.

Min innvending gjelder imidlertid selve hovedpåstanden om den menneskelige natur og krigens uunngåelighet. Vi står her overfor det almenreligiøse dogme om arvesynden, revet ut av sin religiøse sammenheng og gitt en biologisk begrunnelse. Derved går imidlertid også det religiøse frelses-håp tapt, og man står igjen med et rent misantropisk dogme. (Om man ønsker å gi et slikt dogme en «vitenskapelig» overbygning ved å henvise til freudske hypoteser og dyrepsykologisk observasjonsmateriale, så

vel bekomme...). Å forklare krigens årsaker på et slikt grunnlag, er ikke altfor overbevisende.

En mer plausibel forklaring finner vi hos den amerikanske filosof *Ayn Rand*, i artikkelen «The Roots of War» (*The Objectivist*, juni 1966). Hennes forklaring er av ideologisk art; at vold og krig er et resultat av visse idéer, oppfatninger og holdninger som *ikke* nødvendigvis er almenmenneskelige:

«Doktrinen som forårsaker krig... er den doktrine at det er riktig eller praktisk eller nødvendig for menneskene å oppnå sine mål ved bruk av *fysisk vold* (ved å *innlede* bruk av vold mot andre mennesker) og at et eller annet «gode» kan rettferdiggjøre det. Det er den doktrine at vold er en rettmessig eller uunngåelig del av menneskelig tilværelse og menneskelige samfunn.»

Tankegods av den gehalt som *Ayn Rand* her beskriver, har vært en overskuddsvara til alle tider av menneskehetens historie (vi kan jo starte med tilfellet *Kain*). Slikt tankegods er en nødvendig bestanddel av enhver volds-ideologi, hva enten den har en biologisk (som nazismen) eller en sosio-økonomisk (som kommunismen) begrunnelse. Men derfor behøver det ikke å være en uunngåelig og nødvendig bestanddel av ethvert menneske-sinn.

Si vis pacem, studere bellum, javel. Og la oss ikke minst studere krigens årsaker. Mon det ikke skulle være mulig å gjøre dette uten å ty til unødig pessimistiske generaliseringer?

Oslo

O. G. Skagestad

*Jeg kan ikke se noen grunn til å bringe inn arvesynden i diskusjonen om krigens årsaker. Ihvertfall har ikke jeg gjort det. Heller ikke kan jeg godta at en henvisning til dyrepsykologers observasjonsmateriale og freudske teser om underbevissthets skal kalles «vitenskapelig» overbygning. *Ayn Rand* har jeg megen respekt for, men mere som forfatterinne og politisk agitator enn som «objectivist».*

Å «studere bellum» betyr selvfølgelig å studere krigens årsaker istedetfor «den evige fred». Et studium hvor man forkaster studiematerialet fordi om konklusjonen tilsier pessimisme, er iallfall ikke «vitenskapelig».

*Spørsmålet vil bli utdypet nærmere i en anmeldelse av den nettopp utkomne bok av *Alexander Mitscherlich* «Fred og aggressivitet». Den burde hett «Aggressivitet og krig».*

H.

